

УДК: 35.08: 323.39 (477)

Пріоритетні функції політико-управлінської еліти на сучасному етапі державотворення

Т. В. ТОМАСHEВСЬКА

Національна академія державного управління при Президентові України,
м. Київ, Україна, E-mail: tomashevsk_tv@ukr.net

Авторське резюме

Актуальність дослідження теоретичних напрацювань з питань формування політико-управлінської еліти, зокрема її функцій, зумовлена необхідністю відповідності ролі політико-управлінської еліти та суспільних потреб.

Статтю присвячено визначенню пріоритетних функцій політико-управлінської еліти на сучасному етапі державотворення.

У роботі досліджено наукові підходи до визначення ролі еліти. Встановлено, що головною та найбільш суттєвою функцією політико-управлінської еліти, яка власне і зумовила виділення цієї категорії, є політичне управління. Показано, що політико-управлінська еліта на персоналізованому рівні виконує функції політичної системи, а саме: стратегічну, інтегративну, регулятивну. До основних функцій політико-управлінської еліти відносять також мобілізаційну, комунікаційну, функцію представництва в політичній системі суспільства соціальних інтересів.

Визначено, що в умовах воєнної агресії з боку Росії, втрати частини економіки та території держави, коли Україні необхідне остаточне здійснення свого геополітичного вибору шляхом практичної реалізації курсу на європейську інтеграцію через реформування усіх сфер суспільного життя, політико-управлінська еліта повинна зосереджувати увагу на виконанні конкретних першочергових функцій. Аналіз суспільних запитів дозволив сформулювати зазначені функції, віднісши до останніх миротворчу, комунікативну, інтегративну та регулятивну.

Ключові слова: еліта, політична еліта, політико-управлінська еліта, функції політико-управлінської еліти.

Priority functions of political and governing elite on the modern stage of creation of the state

T. V. TOMASHEVSKA

National academy for public administration under the President of Ukraine,
Kyiv, Ukraine, E-mail: tomashevsk_tv@ukr.net

Abstract

Relevance of the study of theoretical developments on the formation of political and governing elite, including its functions, due to the need of compliance of the role of political and governing elite and social needs.

The article is devoted to the priority functions of political and governing elite at present state.

In this work studied scientific approaches to defining the role of the elite. It was established that the main and most essential function of political and governing elite, which actually led to the selection of this category, is political control. It is shown that political and governing elite level for personalized serves as the political system, namely strategic, integrative and regulatory. The main functions of political and governing elite also includes: mobilization, communication, function representation in the political system of society social interests.

Determined that in terms of military aggression from Russia, the loss of economics and the state, when Ukraine needs a final exercise their geopolitical choice by the practical implementation of the course towards european integration through reforms in all

© Т. В. Томашевська, 2016

spheres of public life, political and governing elite should focus on specific primary functions. Analysis of public inquiries allowed to formulate these functions, referring to recent peacekeeping, communicative, integrative and regulatory.

Key words: elite, political elite, political and governing elite, functions of political and governing elite.

Постановка проблеми. Володіючи відповідними державно-правовими повноваженнями, політико-управлінська еліта концентрує значний обсяг політичної влади і покликана, насамперед, забезпечити відображення в політичних і державно-управлінських рішеннях інтересів усіх верств суспільства.

Таким чином, існує необхідність відповідності ролі політико-управлінської еліти та суспільних потреб, що, в свою чергу, зумовлює актуальність глибокого й всебічного вивчення світових і вітчизняних теоретичних напрацювань з питань формування та функціонування політико-управлінської еліти, зокрема в частині її функцій на конкретному етапі державотворення.

Аналіз досліджень і публікацій. Політико-управлінську еліту в Україні досліджували такі науковці, як Е.Афонін, В.Гошовська, О.Крюков, І.Лопушинський, А.Пахарев, Л.Пашко, М.Пірен, А.Рачинський та ін.

Різні погляди на функції політичної еліти висвітлювалися у працях Д.Видріна, С.Вовканича, В.Маркіантова, Ю.Сурміна, Д.Табачника та ін.

Однак, попри численний науковий доробок у цій галузі, питання функцій політико-управлінської еліти на сучасному етапі державотворення потребує окремого розгляду.

Метою дослідження є визначення пріоритетних функцій політико-управлінської еліти на сучасному етапі державотворення.

Виклад основного матеріалу. Функції, які еліта виконує в суспільстві, виявляють її соціальне призначення.

Ми погоджуємося з думкою В.Маркіантова, який визначає що функції еліти – це основні напрями її діяльності, які виражають суть та призначення, її роль і місце в суспільстві [8].

Виходячи із концепцій окремих ав-

торів, можна виділити основне призначення еліти, а саме:

- бути «аристократією духу», служити взірцем у суспільстві, на який повинні рівнятися (Ортега-і-Гассет);
 - мати спроможність зорганізувати суспільство та повести його за собою. Мірилом вартості кожної справжньої аристократії є її здатність творити нові цінності, будувати, організовувати життя (В.Липинський);
 - піклуватись про суспільні інтереси понад усе, а лише потім про потреби свого прошарку та особисті (Д.Донцов) [11];
 - встановлювати норми суспільної поведінки і суспільної моральності (Д. Яневський) [13];
 - формувати політичну культуру суспільства (Дж.Мейс) [9];
 - цілеспрямовано формувати суспільну психологію та суспільні настрої (О.Майборода) [7];
 - розробляти та ухвалювати стратегічні рішення, а також забезпечувати їх трансляцію на рівень масової свідомості і поведінки (О.Гаман-Голутвіна) [3];
 - створювати належні умови для забезпечення інтересів, прав і обов'язків людини і громадянина (А.Круглашов та О. Мельник) [5];
 - здійснювати функцію впливу на стратегічні для суспільства рішення та спроможності згуртування громадян для їх впровадження (І.Сурай) [14].
- Як зазначають Е.Афонін та О.Крюков, прогресивна еліта не лише захищає певні політичні доктрини та інтереси панівних класів, але й керується у своїй діяльності інтересами держави, волевиявленням народу, наказами виборців. Автори виділяють такі її функції:
- вивчення, аналіз і відображення інтересів різних соціальних спільнот у політичних настановах і рішеннях;
 - вироблення стратегії і тактики внутрішньої і зовнішньої політики держави (програми, доктрини, концеп-

ції, правові і нормативні акти тощо);

- створення механізмів реалізації політичних задумів;
- продукування суспільно значущих норм і стандартів, кадрове забезпечення політичного курсу;
- об'єднання зусиль різних політичних партій і рухів, спрямування їх в єдине русло прогресивного розвитку суспільства [12, с. 206].

Д. Видрін і Д. Табачник виділяють наступні функції еліти:

- безпосереднього управління через систему законів, ухвал, указів та проведення кадрового добору, за рахунок чого відбувається безпосередній вплив і контроль за основними сферами економічного, політичного та соціального життя;
- координаційна та інтеграційна функції, за якими необхідним є поєднання зусиль різних відомств для розв'язання пріоритетних державних проблем, акумулювання ресурсів і можливостей на більш перспективних і необхідних напрямках економіки й політики;
- огляд та експертизи напрямів політики, направлених на виявлення небезпечних для національних інтересів країни політичних кроків, дій та акцій;
- пошук оптимальних рішень, що передбачає експертизу проектів, аналіз пропонуваніх різними відомствами політичних і управлінських ухвал у різних галузях діяльності;
- прогнозування та планування, що передбачає підготовку сценаріїв наслідків (коротко- і довгострокових) чинних політичних доктрин, стратегій, дій; планування політики і передбачення її наслідків;
- підготовка політики, яка передбачає визначення пріоритетів, підготовку громадської думки, створення інформаційної бази під передбачуваний політичний курс;
- підтримки політики, яка передбачає вплив на суспільне середовище для створення сприятливого соціального, соціально-психологічного, фінансового клімату для пріоритетних політичних стратегій;
- підготовки кадрів, за якою відбу-

вається фахова підготовка персоналу, керування навчально-наукових підрозділів, які готують кадри для державного управління й адміністрування [1, с. 30–32].

В свою чергу, сучасний дослідник української еліти С.Вовканич, детально аналізуючи окремі положення теорії В.Липинського, виділяє специфічні для України функції та ролі, які повинна виконувати національна еліта:

- роль вирівнювача рівнів окремих регіонів України щодо державницьких і духовних цінностей, національної свідомості, історичної пам'яті, традицій;
- роль консолідатора нації в політичному, регіональному, мовному та культурному аспектах, тобто створення єдиної етнічної та політичної української нації;
- роль втілювача національної ідеї, мрії, їх трансформації в нових історичних обставинах, морального розвитку нації; турботи про майбутнє, надання «життєвого ліфта» молоді та прийдешньому поколінню;
- роль продуцента та відповідального за якість рішень, тягар їх вибору, тактику та стратегію реалізації в системі внутрішньої і зовнішньої життєдіяльності України щодо її державотворчих завдань та національних інтересів [2, с. 31–34].

Загалом у розвинутих суспільствах еліта виконує дві функції:

- управління суспільними процесами, вирішення суспільних проблем, підтримка стабільності у суспільстві;
- еліта пропонує суспільству більш високі зразки поведінки і свідомості, ніж пересічні громадяни [4].

У своїй сукупності політична еліта забезпечує цілісність влади в суспільстві. Саме ця особливість робить необхідним визначення політико-управлінської діяльності як самостійної функції політичної еліти та зумовлює виділення категорії «політико-управлінська еліта».

Так, за визначенням О.І.Крюкова, політико-управлінська еліта – це чиновники вищої ланки, які володіють формальною владою в організаціях та

інститутах, займаються політичним управлінням і встановлюють правила організації життя в суспільстві [6, с. 29].

Таким чином, на нашу думку, політична еліта виконує функцію політичного управління, що є сутнісною основою її діяльності.

Тому не останню роль відіграють її здатність і вміння використовувати примусові методи. Показником безумовної міцності положення політико-управлінської еліти служить і її здатність до маніпулювання громадською думкою, такого використання ідеологічних та інших духовних інструментів, які можуть забезпечити необхідний рівень легітимності влади, викликати прихильність і

підтримку їй з боку громадської думки [17]. Слід зазначити, що політико-управлінська еліта на персоналізованому рівні виконує функції політичної системи: стратегічну, інтегративну, регулятивну. Інші функції політико-управлінської еліти є багатоманітними й тісно переплітаються з тими, які виконують політична система суспільства в цілому, її підсистеми та окремі інститути. Сутність виокремлених нами функцій політико-управлінської еліти: політичного цілепокладання, інтегративної, регулятивної, мобілізаційної, вираження і представництва в політичній системі суспільства соціальних інтересів, комунікативної наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Функції політико-управлінської еліти

Назва	Сутність
політичного цілепокладання (стратегічна)	полягає в розробці стратегії і тактики розвитку суспільства, визначенні політичної програми дій. Ця функція повною мірою може бути реалізованою лише на вищому рівні політико-управлінської еліти (главою держави, парламентаріями, міністрами) з використанням фахівців і результатів наукових досліджень.
інтегративна	полягає в забезпеченні цілісності і єдності суспільства, стійкості його політичної та економічної систем, уникненні соціально-політичних конфліктів, знаходженні оптимальних варіантів їх розв'язання в разі виникнення. Важливими змістовими елементами цієї функції є згуртування різних верств населення, гармонізація їх соціальних інтересів, досягнення суспільного консенсусу, тісної політичної взаємодії і співробітництва всіх суспільних сил. Нездатність еліти виконувати інтегративну функцію загрожує розколом суспільства, зіткненнями різноспрямованих соціальних і політичних сил аж до громадянської війни.
регулятивна	полягає у виконанні основного обсягу роботи щодо прийняття політичних рішень, спрямованих на регулювання суспільних відносин, розв'язання нагрілих суспільних проблем і завдань, здійсненні розподілу і перерозподілу матеріальних, фінансових, людських та інших ресурсів. Від якості політичних рішень визначальною мірою залежить ефективність самої політики, успіх у вирішенні поставлених завдань.
мобілізаційна (організаторська)	полягає в необхідності мобілізації мас для виконання прийнятих рішень і поставлених завдань, практичного здійснення визначеного політичного курсу. Формуючи різні ідеології, міфи або соціальні проекти, політико-управлінська еліта намагається мобілізувати громадян, взяти під контроль їх енергію для вирішення необхідних суспільних завдань. Як свідчить досвід, без активного оновлення елітами цих засобів свого духовного панування керівні ідеї звертаються в догми, а політична влада починає відчувати стагнацію. Вироблений стратегічний курс втілюється в системі різних політичних заходів. До них належать: • законодавчі (прийняття законів та інших нормативних актів парламентом, урядом, президентом):

	<ul style="list-style-type: none"> • мобілізуючі (різні форми впливу на суспільну свідомість, формування настроїв, ціннісних орієнтацій людей); • регулюючі (розподіл і перерозподіл ресурсів — матеріальних, людських, фінансових); • координуючі (координація центральних і регіональних дій); • контролюючі та ін.
вираження і представництво в політичній системі суспільства соціальних інтересів	на інституціональному рівні ця функція найповніше проявляється в діяльності політичних партій і груп інтересів, а на персоналізованому – в політичному лідерстві. Через політико-управлінську еліту реалізуються зв'язки між багатоманітними соціальними й політичними спільнотами, відбувається їх спілкування між собою з метою з'ясування позицій, досягнення взаємоприйнятних рішень.
комунікативна	еліта виступає тією ланкою, яка не тільки забезпечує горизонтальні зв'язки в суспільстві, а й здійснює вертикальну комунікацію між владою і масами.

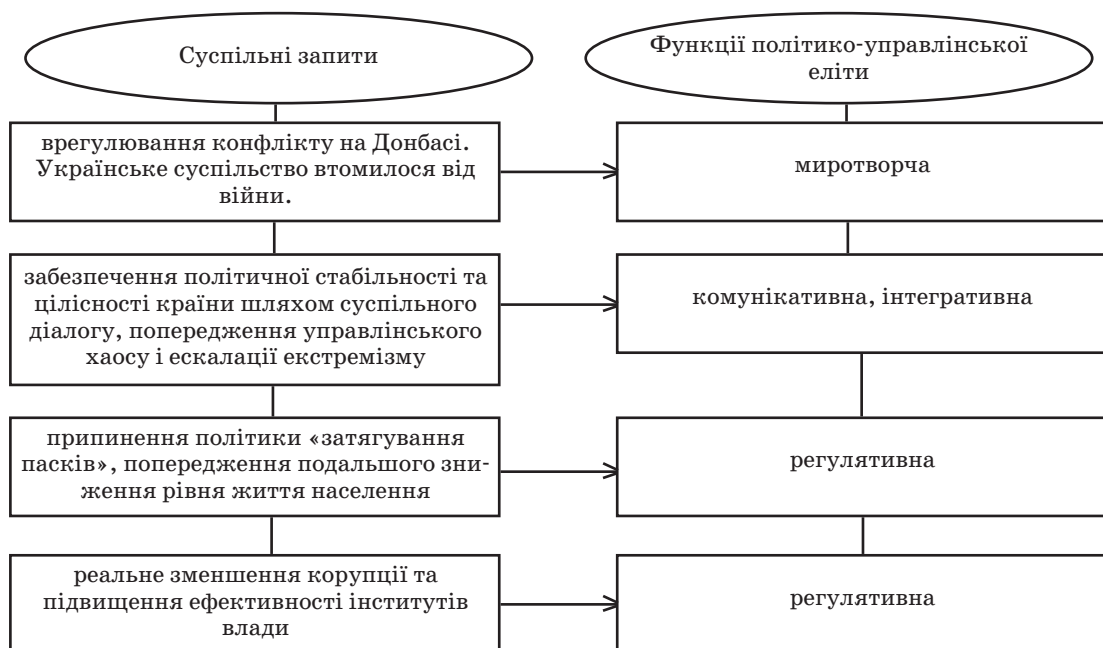

Рис. 1 Суспільні запити і функції політико-управлінської еліти на сучасному етапі державотворення

Наведені функції – великі, глобальні. Суспільство їх знає і тому хотіло б на чолі владних структур бачити еліту, що складається з лідерів з ґрунтовною економічною, юридичною, політологічною підготовкою, сильним інноваційним потенціалом, які досконало володіють наукою державного управління; з людей далекоглядних, здатних переконувати, піклуватися про трудящих і вести їх за собою; з керівників, що відрізняються

діловитістю, відповідальністю, прагненням до нешаблонних рішень і злагоди в суспільстві, що вміють установлювати міцні й ефективні контакти з опозицією, з людей чесних, принципових, незалежних.

Водночас, як зазначав Ю.Сурмін, конкретний набір функцій і їхня соціальна транскрипція визначаються особливостями суспільства: рівнем розвитку економіки, соціальної сфери і політич-

них інститутів, ментальністю людей й інших факторів [15].

Таким чином, на сучасному етапі державотворення, в умовах військової агресії з боку Росії, втрати частини економіки та території держави, коли необхідне остаточне здійснення Україною свого геополітичного вибору та практична реалізація курсу на європейську інтеграцію через реформування всіх сфер суспільного життя, політико-управлінська еліта повинна зосереджувати увагу на виконанні конкретних першочергових функцій.

Суспільно-політичні процеси в Україні після подій Майдану розвивалися в умовах багато в чому екстремальних. Суспільство продемонструвало наявність потужного запиту на суттєві, часом радикальні зміни в усіх сферах відносин – від механізмів формування державної політики і організації влади (в т.ч. – децентралізації влади і реформи органів місцевого самоврядування) до повного перезавантаження правоохоронних органів і судової системи, початку справжньої боротьби проти корупції, деолігархізації й стимулювання економічного зростання [16].

Виходячи з актуальних громадських очікувань (суспільних запитів) у 2016 році, сформульованих експертами Інституту стратегічних досліджень «Нова Україна» [10], ми можемо визначити функції політико-управлінської еліти на сучасному етапі державотворення (рис. 1).

Сутність миротворчої функції політико-управлінської еліти, на нашу думку, полягає не лише у врегулюванні існуючого на сьогодні конфлікту на Сході країни, а й у попередженні нових громадянських конфліктів та недопущенні нової глобальної війни.

Висновки. Завдяки своїм функціям, політико-управлінська еліта є провідною ланкою, що направляє розвиток суспільства. Всі спроби принизити її статус, можливості і навіть знищити її суспільний авторитет у кінцевому рахунку завдають шкоди самому суспільству.

Головною та найбільш суттєвою функцією політико-управлінської еліти, яка зумовила виділення цієї категорії, є політичне управління. Політико-управлінська еліта на персоналізованому рівні виконує функції політичної системи, а саме: стратегічну, інтегративну, регулятивну. До основних функцій політико-управлінської еліти відносять також мобілізаційну, комунікаційну, функцію представництва в політичній системі суспільства соціальних інтересів.

Аналіз суспільних запитів дозволив сформулювати пріоритетні функції політико-управлінської еліти на сучасному етапі державотворення, до яких ми відносимо: миротворчу, комунікативну, інтегративну, регулятивну.

Визначені нами функції політико-управлінської еліти дають підстави для формулювання вимог до якості еліти та механізмів її формування, що може стати предметом подальших досліджень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Видрін Д. Україна на порозі ХХ ст.: політичний аспект / Д. Видрін, Д. Табачник. – К.: Либідь, 1995. – 291 с.
2. Вовканич С. Пліуралізм еліт і універсалізм елітарності / С. Вовканич // Схід. – 1996. – Березень. – №4. – С. 30-34.
3. Гаман-Голутвина О.В. Определение основных понятий элитологии / О. В. Гаман-Голутвина // Полис. – 2000. – №3. – С.97-103.
4. Кочубей Л.О. Сучасна політична еліта та політичний клас: визначення, моделі та особливості становлення / Л.О. Кочубей // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України / – 2010. – №1(45). – С.37-54.
5. Круглашов А. Формування міської політики через пошук нових форм взаємозв'язків між міською елітою та територіальною громадою / А.Круглашов, О. Мельник // Регіональні та національні еліти: хто формує політику?: матеріали Міжнародної наукової конференції, (Чернівці, 6–7 грудня 2001 р.). – Чернівці: Букрек, 2002. – С.74-82.
6. Крюков О.І. Політико-управлінська еліта України як чинник державотворення: Монографія / За наук. ред. Е.А.Афоніна. – К.: Вид-во НАДУ, 2006. – 252 с.

7. Майборода О. Якщо в Україні і потрібні зміни, то не Конституції, а правлячої еліти [Електронний ресурс] / О. Майборода. – Режим доступу: <http://krytyka.kiev.ua/>
8. Маркітантов В.Ю. Функції політичної еліти: виклики сучасної України / В. Ю. Маркітантов // Гілея: науковий вісник. – 2015. – Вип. 98. – С. 383-386.
9. Мейс Дж. Блукання лабіринтом, або дисфункціональність українських еліт / Дж. Мейс // Сучасність. – 1997. – №3. – С.59-64.
10. Підсумки 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://newukraineinstitute.org/new/596>
11. Пірен М. Українська еліта і проблеми модернізації суспільства / М. Пірен // Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n45texts/piren.htm>
12. Політичні партії як суб'єкт формування політико-управлінської еліти в умовах політичної модернізації : навч. посіб. / Е.А. Афонін, Ю.С. Ганжуров, О.І. Крюков, А.Ю. Мартинов, В.В. Лісничий, О.В. Радченко; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Укр. т-во сприяння соц. інноваціям. – К.: Парлам. вид-во, 2008. – 416 с.
13. Роль еліт у трансформаційному суспільстві: матеріали «круглого столу». – К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2003. – 96 с.
14. Сурай І.Г. Формування й розвиток еліти в державному управлінні України : автореферат дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.03 / Інна Геннадіївна Сурай; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. К. – 2014. – 36 с.
15. Сурмін Ю. Концептуально-методологічні аспекти формування і розвитку української політичної еліти / Ю. П. Сурмін // Еліти і цивілізаційні процеси формування націй. – К., 2006. – Т.2. – С.159-173.
16. Україна 2014–2015: долаючи виклики (аналітичні оцінки) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/upload/Pidsumky_2014_2015_A4_fnl.pdf
17. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник. – К.: Либідь, 2002. – 576 с.

REFERENCES:

1. Vydrin, D. and Tabachnyk, D. (1995), *Ukraine na porozh XX st.: politychnyj aspekt* [Ukraine on the threshold of the twentieth century: the political aspect], Lybid', Kyiv, Ukraine.
2. Vovkanych, S. (1996), *Pliuralizm elit i universalizm elitarnosti* [Pluralism of elites and universalism of elitism], Shid, no. 4, pp. 30–34.
3. Gaman-Golutvina, O.V. (2000), *Opreделение osnovnykh ponjatij jelitologii* [Definition of basic concepts of elitology], Polis, no. 3, pp. 97–103.
4. Kochubei, L.O. (2010), *Suchasna politychna elita ta politychnyj klas: vyznachennia, modeli ta osoblyvosti stanovlennia* [Modern political elite and political class: definitions, models and peculiarities of formation], *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsional'nykh doslidzhen' im. I.F.Kurasa NAN Ukrainy*, no. 1(45), pp. 37–54.
5. Kruglashov, A. (2001), *Formuvannia mis'koi polityky cherez poshuk novykh form vzaiemozv'iazkiv mizh mis'koiu elitoiu ta terytorial'noi hromadoiu* [Formation of urban policy through new forms of relationships between the urban elite and the local community], *Materialy Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii* [Proceedings of the International Scientific Conference], *Rehional'ni ta natsional'ni elity: khto formuie polityku?* [Regional and national elites, who shape policy?], Chernivtsi, Ukraine, pp. 74–82.
6. Kriukov O.I. (2006), *Polityko-upravlins'ka elita Ukrainy iak chynnyk derzhavotvorennia* [Political and governing elite of Ukraine as a factor of state creation], NADU, Kyiv, Ukraine.
7. Maiboroda, O. *Yakscho v Ukraini i potribni zminy, to ne Konstytutsii, a pravliachoi elity* [If Ukraine needs changes, not the Constitution, but the ruling elite], available at: <http://krytyka.kiev.ua/>, (Accessed 8 Aug 2015).
8. Markitantov, V. Y. (2015), *Funktsii politychnoi elity: vyklyky suchasnoi Ukrainy* [The functions of the political elite: the challenges of modern Ukraine], *Hileia: naukovyj visnyk*, vol. 98, pp. 383–386.
9. Mace, J. (1997), *Blukannia labiryntom, abo dysfunktsional'nist' ukrains'kykh elit* [Wandering a labyrinth, or dysfunctional Ukrainian elite], *Suchasnist'*, no. 3, pp. 59–64.
10. *Pidsumky 2015 roku* [Results in 2015], available at: <http://newukraineinstitute.org/new/596>, (Accessed 1 Feb 2016).
11. Piren, M., *Ukrains'ka elita i problemy modernizatsii suspil'stva* [Ukrainian elite and the problems of modernization of society], available at: <http://www.ji.lviv.ua/n45texts/piren.htm>, (Accessed 1 Feb 2016).
12. Aфонin, E.A., Ganghurov, Y.S., Kriukov, O.I., Martynov, A.Y., Lisnychyi, V.V. and Radchenko, O.V. (2008) *Politychni partii iak sub'iekt formuvannia polityko-upravlins'koi elity v*

umovakh politychnoi modernizatsii [Political parties as the subject of forming political and administrative elite in terms of political modernization], Parlam. vyd-vo, Kyiv, Ukraine.

13. Rol' elit u transformatsijnomu suspil'stvi: materialy «kruhloho stolu» [The role of elites in society transformational: materials «round table»] (2003), Natsional'nyj instytut stratehichnykh doslidzhen', Kyiv, Ukraine.

14. Surai, I.G. (2014) Formuvannia i rozvytok elity v derzhavnomu upravlinni Ukrainy [Formation and development elites in government Ukraine], D. Thesis, Public Service, National academy of public administration the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

15. Surmin, Y. (2006), Kontseptual'no-metodolohichni aspekty formuvannia i rozvytku ukrains'koi politychnoi elity [Conceptual and methodological aspects of the formation and development of the Ukrainian political elite], Elity i tsyvilizatsijni protsesy formuvannia natsij, vol. 2, pp. 159–173.

16. Ukraina 2014–2015: dolaiuchy vyklyky (analytychni otsinky) [Ukraine 2014-2015: overcoming challenges (analytical assessment)], available at: http://www.razumkov.org.ua/upload/Pidsumky_2014_2015_A4_fnl.pdf, (Accessed 1 Feb 2016).

17. Shliahtun, P.P. (2002), Politolohiia (teoriia ta istoriia politychnoi nauky) [Political science (theory and history of political science)], Lybid', Kyiv, Ukraine.

Томашевська Тетяна Вячеславівна – аспірант
Національна академія державного управління при Президентові України
Адреса: 03057, м. Київ, вул. Ежена Поттьє, 20
E-mail: tomashevaska_tv@ukr.net

Tomashevaska Tetiana Viacheslavivna – postgraduate
National academy for public administration under the President of Ukraine
Address: 20, Ezhena Pottier Str., Kyiv, 03057, Ukraine
E-mail: tomashevaska_tv@ukr.net